

COVID-19 SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK ÖĞRETMENLERLE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ¹

EXAMINATION OF THE STUDIES MADE WITH TEACHERS ON DISTANCE EDUCATION IN THE COVID-19 PROCESS

Ali Günay BALIM²

Ece ALTAY³

Betül ÖZTAŞ⁴

Başvuru Tarihi: 29.11.2021 Yayına Kabul Tarihi: 13.04.2022 DOI: 10.21764/maeuefd.1030050

Araştırma Makalesi

Özet: Araştırmada 21. yüzyılın beraberinde getirdiği teknolojik gelişmeler ve tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi ile birlikte uygulanan uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler üzerinde yapılan çalışmaların genel bir durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırılan konunun derinlemesine ortaya konulabilmesi için doküman incelemesi kullanılmıştır. Analizler gerçekleştirilirken 2020-2021 yılları arasında yer alan Türk araştırmacılar tarafından, Türkçe olarak yazılmış, anahtar kelimelerinde “Uzaktan Eğitim”, “COVID-19”, “Öğretmenler”, “Açık ve uzaktan öğrenme” terimleri olan 28 makale araştırma kapsamında incelenmiştir. Çalışmalar seçilirken Google Akademik ve çeşitli akademik veri tabanlarından (DergiPark, Sobiad) yararlanılmıştır. Buna ek olarak çalışmalar seçilirken tez veya bildiri incelenmemiş sadece makaleler inceleme kapsamına alınmıştır. Yapılan çalışmalara ilişkin örneklem dağılımı, yapılma amaçları, kullanılan yöntem, veri toplama araçları, çalışmaların bulguları tablolar halinde ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda, yapılan çalışmaların öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı sorunları belirlemeye yönelik olarak hazırlandığı tespit edilmiştir. Örneklem açısından incelendiğinde genelde ortaokul seviyesinde ders veren öğretmenler üzerinde çalışıldığı ve yapılan çalışmalarda çoğunlukla nitel araştırma yöntemleri tercih edilmektedir. Çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin en çok sistemsel ve altyapı sorunları yaşadıkları görülmektedir. Bunlara ek olarak öğretmen, öğrenci ve veli boyutlarında da sorunların olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara dikkat çekerek ileride bu konu üzerinde çalışacak araştırmacılara yön verecek önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: 21. Yüzyıl, COVID-19, Uzaktan Eğitim

Abstract: The research aimed at the general situation of the studies on teachers in distance education applied with the 21st-century technological developments and the COVID-19 pandemic affected the whole world. Document analysis was used for the research. The analysis, 28 articles in Turkish by Turkish researchers between the years 2020-2021, whose keywords were "Distance Education", "COVID-19", "Teachers", and "Open and distance learning", were examined within the research. Google Scholar and various academic databases (DergiPark, Sobiad) were used. The thesis or statement was not selected, only the articles were included. The sample of the studies, aim, method, data collection tools, and the findings of the studies are presented in tables. As a result, the studies were prepared to determine the problems faced by teachers in the distance education process. When examining the sample, it is seen that secondary school teachers are examined in general and the studies are mostly conducted qualitative methods. The findings show that teachers mostly experience systemic and infrastructural problems in the distance education process. Also, there are problems in the dimensions of teachers, students, and parents. As a result, by drawing attention to the problems experienced by the teachers in the distance education process, suggestions for future researchers were presented.

Keywords: 21st Century, COVID-19, Distance Education

¹ Bu çalışma, 3. Uluslararası Covid-19 ve Güncel Sorunlar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, agbalim@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2010-1696.

³ Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Doktora Programı, ecealtay.8@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0234-0044.

⁴ Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı, betuloztas20@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4396-8479.

Giriş

Eğitim dinamik bir yapıya sahiptir. Bu dinamik yapısından dolayı etrafında meydana gelen olaylardan ve gelişmelerden etkilenmekte buna ek olarak bireyleri de bu oranda etkilemektedir. Eğitimin en çok uyum sağlamaya çalıştığı alanlardan biri ise teknolojik gelişmelerdir. Teknoloji geliştikçe bireylerden beklenen rollerde de değişim göstermekte ve yeni düzene adapte olmaları gerekmektedir. Erken yaşta alınan eğitimler sayesinde bireyler gelişmekte olan bu yeni sistemlere daha kolay uyum sağlayabilir. Böylece kurulan ve sürekli değişimlere sahip olan bu yeni düzende kendilerinden beklenen rolleri rahatça sergileyebilirler. Özellikle tüm Dünya'yı etkileyebilecek olaylarda eğitimin devam etmesi adına bu uyum büyük önem taşımaktadır.

2019'un son yıllarında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan bir virüs çeşidi kısa sürede tüm Dünya'yı etkisi altına aldı ve insanlığın büyük bir ani değişime maruz kalmasına sebep oldu. Aralık 2019'da ortaya çıkan bu yeni virüs ölümcül etkisi ve hızlı yayılımı sebebiyle Mart 2020 itibariyle Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi olarak ilan edildi. "Pandemi, bir hastalığın bir kıta ya da birkaç ülke üzerinde aynı anda yaygın şekilde görülmesi, büyük salgın" şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2021). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) COVID-19 ismini "korona" için "CO", "virüs" için "VI", "hastalık" için ise "D" şeklinde tanımlamıştır (Türkiye Bilimler Akademisi [TÜBA], 2020). Bu pandemi süreci ekonomik, sosyal, sağlık ve eğitim başta olmak üzere birçok alanı etkisi altına almıştır. Dinamik yapısı sebebiyle de eğitim alanı bu süreçte en fazla etkilenen alanların başındadır. Pandemi sürecinde birçok ülke karantina ilan etmiş, insanlar işlerini ve eğitimlerini evlerinde devam ettirmek zorunda kalmışlardır. Bu süreçte UNESCO (2020) verilerine göre 191 ülke; okul öncesinden yüksek öğretim düzeyine kadar %90'ı olan 1,6 milyar öğrenci bu süreçten etkilenmiştir. Türkiye'de ise bu veriler yaklaşık 25 milyon öğrenciyi etkisi altına almıştır.

Eğitimin dinamik yapıya sahip olması beraberinde sistem içerisinde meydana gelebilecek durağanlığın da önüne geçmektedir. Yaşanan bu süreç ile birlikte, okulların kapanmasına bağlı olarak ülkelerin eğitim sistemlerinde de birtakım değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Yaşanan bu değişimler kapsamında eğitim sisteminde yer alan eksikliklerin belirlenmesi ve teknoloji temelli öğrenmenin eğitim sistemlerine entegre edilmesi zorunlu hale gelmiştir. Eğitim sistemlerinde bu değişimleri yapamayan ülkeler ise öğrenme sürecinde çeşitli aksaklıklar yaşamaktadır (Gilani, 2020). Eğitimin devamlılığı ülkelerin gelişimi ve gelecek nesillerini nitelikli geliştirmek adına çok önemlidir. Bu sebeple pandemi sürecinde de eğitim devamlılığını sağlamak gerekmektedir.

Bu dinamik yapıyı bilen ülkelerde bu süreçte eğitimin devamlılığı adına uzaktan eğitim sürecini devreye koymuştur. Türk Dil Kurumu (2020) uzaktan eğitimi; öğretmen, öğrenci ve diğer paydaşların yüz yüze bir araya gelmeden birtakım teknolojik araçlar kullanılarak yapılan eğitim biçimi şeklinde tanımlamaktadır. Uzaktan eğitim yeni bir kavram olmamasına rağmen pandemi sürecinde sıkça karşılaştığımız bir kavrama dönüşmüştür. Pandemi öncesi dönemlerde örgün eğitimi desteklemek adına kullanılan bu eğitim modeli pandeminin gelmesiyle beraber örgün ve yaygın eğitimin yerini almıştır. Aslında uzaktan eğitimin ilk ortaya çıkışı 1700’lü yılların başına dayanmaktadır. Uzaktan eğitim ilk olarak 1728 yılında “Steno Dersleri” için mektup yoluyla Boston Gazetesi’nde yayımlanmasıyla ilk örneğini vermiştir (Çoban, 2013).

Ülkemizdeki ilk uygulamaları ise yaklaşık iki asır sonra gerçekleşmiştir (Başaran, Doğan, Karaoğlu & Şahin, 2020). Teknolojinin gelişimi ile beraber mektup yerini radyo-televizyon, bilgisayar, z-kitap ve internet tabanlı uygulamalara bırakmıştır. Pandemi sürecinde de uzaktan eğitim EBA bilişim ağı ve internet erişimin güç olduğu bölgedeki öğrencileri desteklemek amacıyla da EBA TV ile yürütülmüştür. Üstelik birçok ülke televizyon ile uzaktan eğitimi çok geç bir sürede yürürlüğü koyarken, Türkiye bu süreci en erken başlatan ülkeler içerisinde yer almaktadır. Her ne kadar uzaktan eğitim yeni bir süreç olmasa da her kesimi hazırlıksız yakalamıştır. Herhangi ön bir eğitimleri olmayan öğretmenler bu sürecin yürütücüsü konumunda olmuşlardır. Öğretmenler uzaktan eğitim üzerine bir eğitim almamalarına rağmen öğrencilerin bu süreçten daha az etkilenmeleri adına çalışmışlardır. Öğretmenlerin süreç yönetimi sırasında bilişim teknolojilerinin kullanımı ve bu alanda yeterliğinin olduğu varsayılmıştır. Ancak yapılan birçok araştırma bize gösteriyor ki birçok öğretmen bu alanda yeterli bilgi birikimine sahip değillerdir. Bu bilgi birikimi eksikliği de ders yapamamalarına veya ders anlatımları sırasında öğrencilere aktarmaları gereken bilgileri doğru bir biçimde aktaramamalarına, geri dönüt almada eksik kalmalarına ve en önemlisi öğrenci ile iletişim kurmada sorunlar yaşamalarına sebep olmuştur. Bu yeni süreç içerisindeki eğitim sisteminin yapısı, yapılan değişikliklerin ne derece uygun olduğu ve sürecin değerlendirilmesi noktasında alanyazın, ilk olarak öğretmenlerle çalışılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Öğretmenlerin sürece ilişkin görüşlerinin dahil edilmediği hiçbir çalışmanın eğitim sistemini anlamada yeterli olamayacağı buna bağlı olarak da yapılan değişikliklerin başarıya ulaşamayacağına dikkat çekmektedir (Mulenga & Marban, 2020).

Uzaktan eğitim yeni bir eğitim modeli değildir ancak bugüne kadar yüz yüze eğitimin yerini tutmak amacıyla değil desteklemek amacıyla varlığını sürdürmüştür. Fakat yaşanan durumlar göz önüne alındığında tüm Dünya'nın aniden uygulamak zorunda kaldığı bu eğitim sistemine hazırlıklı olmak gerekmektedir. COVID-19 süreci tüm Dünya'yı etkisini almış ve beraberinde eğitim sektörlerini uzaktan eğitime yönlendirmiştir. Bu süreçten en büyük etkilenenlerde haliyle öğrenciler ve öğretmenler olmuştur. Uzaktan eğitimin yürütücülerinden biri olan öğretmenler bu süreçte büyük sorunlarla karşılaşmışlardır. Tüm bu bilgiler dikkate alındığında öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kilit taşı olduğu görülmektedir. Bu yüzden süreç hakkında bilgi edinmek ve uzaktan eğitim sistemindeki olumsuzlukları gidermek için öğretmenler üzerine yapılan çalışmaları ve onların görüşleri dikkate alınmalıdır. Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerle yapılan çalışmaların bir bütün olarak ele alınıp derinlemesine incelendiği çalışmalara alanyazında rastlanılmamıştır. Bu araştırmadaki temel amaç Türkiye'de gerçekleştirilen uzaktan eğitim sistemine öğretmenler gözüyle bakabilmek, eksikleri tespit etmek ve bu yeni durum karşısında olabildiğince çok bilgi edinerek sürecin işleyişi hakkında genel bir çerçeve oluşturmaktır. Böylece yapılan çalışmaların hangi boyutta olduğu görülerek ilerideki araştırmacılara yol göstermesi ve bu alanda yapılan çalışmaların nasıl bir eğiliminin olduğunun ortaya konulması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Araştırmada Türkiye'de alanyazında yapılmış olan uzaktan eğitim sürecinde yaşananlar hakkında öğretmenlerle ilgili gerçekleştirilen çalışmaların nitel yöntemlerle analiz edilmesi, genel eğilimlerin belirlenmesi ve incelenmesi amaçlandığından doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, çalışma kapsamında hedeflenen olgu/olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2018). Doküman incelemesi yöntemi, araştırılacak konular hakkında bilgi içeren çeşitli kaynakların analiz edilmesini kapsayan mevcut belgeler ya da kayıtların, veri kaynağı olarak sistemli bir şekilde incelenmesidir. Doküman incelemesi yöntemi, çalışmanın amacına yönelik verilere ulaşmada ve bu verilerden bulguların tespit edilmesinde kullanılır (Çepni, 2010).

Araştırmanın Kapsamı, Verilerin Toplanması ve Analizi

Analizler gerçekleştirilirken 2020 Ocak ayı ile 2021 Haziran ayları arasında yer alan Türk araştırmacılar tarafından, Türkçe olarak yazılmış, anahtar kelimelerinde “Uzaktan Eğitim”, “COVID-19”, “Öğretmenler”, “Açık ve uzaktan öğrenme” terimlerinin hepsini veya en az 3 tanesini içeren 28 makale araştırma kapsamında incelenmiştir. Araştırma kapsamında seçilen anahtar kelimeler eğitim alanında yapılmış olan COVID-19 ile ilişkili çalışmaların anahtar kelimelerinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Çalışmalar seçilirken içerisinde ağırlıklı olarak Türkçe yayın barındıran ve en yaygın olarak kullanılan arama motoru ve veri tabanlarından olan Google Akademik, DergiPark ve Sobiad’dan yararlanılmıştır. Buna ek olarak çalışmalar seçilirken tez veya bildiri incelenmemiş sadece makaleler inceleme kapsamına alınmıştır. Veri toplama sürecinde araştırma kapsamında incelenen makalelerin detaylı bir analizi yapılmış ve farklı kategoriler altında incelenmiştir. Araştırmalar incelenirken elde edilen veriler tablolarla ifade edilmiştir.

Aşağıdaki ölçütler doğrultusunda 28 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır:

- Türkiye’de gerçekleştirilen, Türkçe yazılmış, uzaktan eğitime yönelik makale çalışmalarının olması,
- Makalelerin başlık veya anahtar kelimelerinde uzaktan eğitim kavramının yer alması,
- Araştırma deseninin ve kullanılan tüm veri toplama yöntemlerinin açıkça belirtilmiş olması,
- Örneklem grubunun (öğretmen) ve büyüklüğünün belirtilmiş olması şeklinde sınırlandırılmıştır.

Çalışma beş temel soru çerçevesinde şekillenmiştir:

1. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların örnekleme göre dağılımı ne şekildedir?
2. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili çalışmaların yapılma amacı ne şekildedir?
3. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı ne şekildedir?
4. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı ne şekildedir?
5. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların bulgularına göre dağılımı ne şekildedir?

Kodlama Yöntemi

Araştırma kapsamında incelenen tüm çalışmalar analizlerde kolaylık sağlaması ve açıklayıcı olması bakımından “A1, A2, A3..... A28” şeklinde kodlanmış ve yapılan analizler bu kodlama değerlerine göre gerçekleştirilmiştir. Ek 1’de araştırmaya dahil edilen 28 çalışmanın bilgileri yer almaktadır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında incelenen 28 çalışmanın analizi sonucunda elde edilen bulgular her bir alt probleme göre sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların örnekleme göre dağılımı ne şekildedir?

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların örneklem dağılımları 3 alt kategoride ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir. Bunlar; çalışmalarda kullanılan örneklem sayısı, öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyleri ve öğretmenlerin branşlarına göre çalışmaların örneklem dağılımları incelenmiştir. Tablo 1’de çalışmaların örneklem sayısına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışmaların Örneklem Sayısına Göre Dağılımı

Örneklem Sayısı	Çalışma Kodları	Frekans (n)
0 – 30	A4, A8, A10, A12, A15, A17, A19, A20, A25, A26	10
31 – 60	A5, A7, A9, A18, A22, A23	6
61 – 90	A1, A13, A24	3
91 – 150	A11	1
151 – 300	A16, A21, A28	3
301 >	A2, A3, A6, A14, A27	5

Tablo 1 incelendiğinde, bu alanda yapılan çalışmalarda tercih edilen örneklem sayılarına bakıldığında en fazla tercih edilen örneklem aralığı 0-30 kişiyi içeren örneklem grubuna ait iken en az tercih edilen örneklem aralığı 91-150 kişiyi içeren örneklem grubuna aittir. Her örneklem grubunda mutlaka bir çalışmanın yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 2’de çalışmalarında kullanılan örneklemin okul düzeyine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2.

Çalışmalarında Kullanılan Örneklemin Okul Düzeyine Göre Dağılımı

Okul Düzeyi	Çalışma Kodları	Frekans (n)
Anaokulu	A1, A2, A3, A16, A18, A19, A21, A22, A23, A24	10
İlkokul	A1, A2, A3, A5, A16, A18, A19, A22, A23, A24, A25, A26, A28	13
Ortaokul	A1, A2, A3, A8, A9, A10, A13, A16, A17, A18, A19, A20, A22, A23, A24, A26	16
Lise	A1, A2, A3, A7, A16, A22, A24, A26	8

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan öğretmenler üzerine yapılmış 28 çalışmanın örneklem dağılımının okul düzeylerine bakıldığında en fazla ortaokul seviyesinde görev yapmakta olan öğretmenlerle çalışıldığı en az ise lise seviyesinde görev yapan öğretmenlerle çalışıldığı tespit edilmiştir. Genel anlamda örneklem seçiminin okul düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında dört okul düzeyinde de çalışmaların yer aldığı hatta bazı çalışmalarda birden fazla okul türünde görev yapmakta olan öğretmenlerle çalışıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca A1, A2, A3, A22 ve A24 kodlu çalışmaların tüm okul türlerinde görev yapmakta olan öğretmenlerle çalıştığı tespit edilmiştir.

Tablo 3’de çalışmalardaki örneklemelerin branşlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 3

Çalışmalardaki Örneklemelerin Branşlarına Göre Dağılımı

Branşlar	Çalışma Kodlama	Frekans (n)
Sınıf	A1, A2, A3, A5, A14, A19, A22, A24, A25, A26, A28	11
Fen Bilimleri	A2, A8, A9, A12, A13, A15, A19, A20, A22, A26	10
Okul Öncesi	A1, A2, A3, A19, A21, A22, A23, A24	8
Matematik	A2, A7, A12, A14, A15, A19, A22, A24	8
Türkçe	A2, A10, A14, A15, A17, A19, A22, A24	8
İngilizce	A2, A12, A15, A19, A22, A26	6
Sosyal Bilgiler	A12, A15, A22, A24, A26	5
Bilişim Teknolojileri	A12, A15, A22, A26	4
Türk Dili ve Edebiyatı	A7, A14, A24	3
Özel Eğitim	A7, A19, A22	3

Rehberlik ve Psikolojik Danışman	A19, A26	2
Coğrafya	A7, A24	2
Beden	A11, A19	2
Biyoloji	A7, A24	2
Müzik	A12, A18	2
Fizik	A14, A24	2
Resim	A12	1
Teknoloji Tasarım	A12	1
Kimya	A24	1
Tarih	A7	1
Meslek Dersleri	A7	1
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	A7	1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	A22	1

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerle yapılan 28 çalışma branş bazında incelendiğinde en çok Sınıf ve Fen Bilimleri öğretmenleri ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Yapılan çalışmalarda çok farklı branş grupları ile çalışıldığı görülmektedir. Ancak çalışmaların 5-6 branş bazında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim süreci içerisinde uygulamalı derslerden olan Beden Eğitimi, Müzik ve Resim gibi derslerde görev yapmakta olan öğretmenler ile yapılan çalışmaların çok az olduğu görülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili çalışmaların yapılma amacı ne şekildedir?

Tablo 4’de çalışmaların yapılma amaçlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4

Çalışmaların Yapılma Amaçlarına Göre Dağılımı

İçerik	Çalışma Kodları	Frekans (n)	Yüzde (%)
Durum Tespiti Çalışması	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20, A21, A22, A23, A25, A26, A28	25	%89,28
Yenilikçi Çözüm Üretme veya Sorunun Giderilmesine Yönelik Çalışmalar	A8, A24	2	%7,14
Test Geliştirme Çalışması	A27	1	%3,57

Tablo 4 incelendiğinde, uzaktan eğitim süreci ile ilgili öğretmenlerle yapılan çalışmaların genel durumu ve bu süreç hakkındaki görüşlerini belirleme amaçlı olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim süreci hakkında detaylı bilgiler elde etmek amacıyla test geliştirme veya uzaktan eğitim süreci ile ilgili yenilikçi çözümler üretme, ortaya çıkan sorunların giderilmesine yönelik yapılan çalışmaların çok az olduğu görülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı ne şekildedir?

Tablo 5’de çalışmaların yönetime göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 5

Çalışmaların Yönteme Göre Dağılımı

Araştırma Modeli	Araştırma Deseni	Çalışma Kodları	Frekans (n)
Nitел	Durum Çalışması	A1, A4, A5, A8, A10, A17, A23, A25, A28	9
	Olgubilim (Fenomenoloji)	A12, A13, A15, A19, A24, A26	6
	Betimsel Desen	A7, A21	2
	Temel Nitel Araştırma Deseni	A22	1
	Özel Durum	A20	1
	Ölçek Geliştirme	A27	1
Karma	Yakınsayan Desen	A2	1
	Dönüştürücü Desen	A6	1
	Sıralı Açıklayıcı Desen	A14	1
Nicel	Tekil Tarama Deseni	A3, A9	2
	Tarama Deseni	A16, A18	2
	Karşılaştırmalı ve İlişkisel Desen	A11	1

Tablo 5 incelendiğinde, yöntem bakımından yapılan çalışmaların genel olarak nitel araştırma yöntemlerini tercih ettikleri görülmektedir. En az ise karma araştırma yöntemleri tercih edilmiştir. 28 çalışmanın 5 tanesinde ise nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmalarda tercih edilen yöntemlerin modelleri incelendiğinde, Nitel araştırma yöntemlerini kullanan çalışmalar; Durum çalışması, betimsel desen, örnek olay çalışması, olgubilim (fenomenoloji), özel durum araştırması ve temel nitel araştırma desenlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Nicel araştırma yöntemlerini kullanan çalışmalar; Tekil tarama modeli ve tarama modelini kullandıkları tespit edilmiştir. Karma araştırma yöntemlerini kullanan çalışmalar ise; Yakınsayan desen, dönüştürücü karma desen ve sıralı açıklayıcı desen kullandıkları tespit edilmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı ne şekildedir?

Tablo 6'da çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 6

Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	Çalışma Kodları	Frekans (n)
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	A10, A12, A13, A14, A15, A17, A19, A23, A25	9
Ölçek	A3, A6, A11, A14, A16, A27	6
Açık ve Kapalı Uçlu Sorular	A1, A2, A5, A7, A8,	5
Anket	A6, A9, A18, A28	4
Görüşme	A4, A21, A26	3
İki Boyutlu Form	A24	1
Online Form	A22	1
Yapılandırılmış Mülakat Sorusu	A20	1

Tablo 6 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan 28 çalışmanın farklı veri toplama araçları kullandığı görülmektedir. Fakat çalışmalarda en çok yapılandırılmış görüşme formunun tercih edildiği görülmektedir. Çalışmalarda kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formlarının birçoğu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Buna ek olarak bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracının tercih edildiği tespit edilmiştir. Çalışmalar içerisinde kullanılan ölçekler; Aşırı İletişim Yüğü Ölçeği, Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği, Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde Öğretmen Rollerini ve Yeterliliklerini Belirleme Ölçeği, EBA Tutum Ölçeği, Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algısı Ölçeği ve Uzaktan Eğitim Değerlendirme Ölçeği şeklindedir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ile ilgili yapılan çalışmaların bulgularına göre dağılımı ne şekildedir?

Tablo 7'de çalışmaların bulgularına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 7

Çalışmaların Bulgularına Göre Dağılımı

Ana Tema	Alt Tema	Çalışma Kodları	Frekans (n)
Sürecin Olumlu Yanları	Teknolojik araç kullanımında kendini geliştirme	A1, A13, A24	3
	Zamandan ve mekândan tasarruf	A1, A5, A6, A7, A9, A12, A15, A16, A24, A25, A26	11
	Eğitim sürekliliği	A14, A15	2
	Veli etkileşimi	A17, A23, A24, A28	4
	Öğretim sürecinde esneklik	A6, A26	2
	EBA kullanımı ve içeriği	A7, A8, A9, A10, A12, A14, A15, A17, A28	9
	Zengin ders içerikleri	A1, A6, A8, A9, A10, A12, A13, A16, A17, A24, A26, A28	12
	Sürecin Olumsuz Yanları	Teknolojik donanım ve internet altyapı yetersizliği	A2, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A12, A13, A14, A15, A17, A18, A19, A20, A22, A23, A24, A25, A28
İmkân eşitsizliği		A5, A8, A9, A10, A12, A15, A16, A20, A22, A23, A26	11
İletişimsizlik		A1, A2, A5, A6, A8, A9, A10, A12, A13, A18, A19, A20, A24, A25, A26, A28	16
Veli etkileşimi		A5, A17, A18, A19, A20, A22, A25, A28	8
Derse katılım azlığı		A2, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A12, A13, A15, A16, A17, A19, A20, A22, A24, A26, A28	18
EBA kullanımı ve içeriği		A2, A5, A7, A14, A15, A17, A28	7
Motivasyon eksikliği		A2, A5, A8, A9, A10, A12, A15, A18, A19, A20, A23, A24,	12
Ders süresi yetersizliği		A2, A24,	2
Öğretim sürecinin hazırlanmasında ve değerlendirilmesi		A1, A2, A5, A6, A10, A12, A18, A25	8

Yukarı da yer alan Tablo 7'ye A3, A4, A11, A21, A24 ve A27 kodlu çalışmalar dahil edilmemiştir. Bunun sebebi yapılan çalışmaların uzaktan eğitim sürecinin durumu hakkında veya sürecin olumlu/olumsuz yanlarını tespit etmek amacıyla herhangi bir değerlendirme yapılmamaktadır. Yapılan çalışmaların bulgular kısmında geliştirilen ölçekler hakkında bilgiler, süreç hakkında öneriler veya öğretmenlerin yeterlilik düzeyleri hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır. A3 ve A27 kodlu çalışmalar ölçek geliştirme çalışmalarıdır. Bu çalışmalar kapsamında elde edilen bulgular içerisinde sadece ölçeğin geliştirilme aşamaları hakkında bilgi verilmiştir, uzaktan eğitim sürecinin durumu hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Çalışmalardan elde edilen bulgular sonucunda araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçeklerin uygulanabilir olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. A4 kodlu çalışma kapsamında öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci içerisinde tercih ettikleri yöntem, teknik, ölçme ve

değerlendirme süreçleri ele alınmıştır. A11 kodlu çalışma kapsamında Beden Eğitimi öğretmenlerinin çevrimiçi uzaktan eğitime yönelik rol ve yeterlik algıları incelenmiştir. A21 kodlu çalışma kapsamında öğretmenler yüz yüze eğitime geçildiği zaman öğrencilerin okula uyum süreci hakkında görüşlerini belirtmişlerdir. A24 kodlu çalışmada ise uzaktan eğitim sürecinin niteliğini artırmaya yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır. Tablo 7’de yer alan araştırmalar incelendiğinde ortak birçok sonuç elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlardan en fazla karşımıza çıkan ise teknolojik donanım ve internet alt yapısından kaynaklanan problemler olmuştur. Ayrıca uzaktan eğitime hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin hazırlıksız yakalandığını bu yüzden süreç içerisinde iletişim problemleri yaşadıkları tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde bazı velilerin sürece hakim olup çocuklarını yakından takip ederken bazı velilerin süreç içerisinde hem öğrencileri hem de öğretmenleri desteklemediği edinilen ortak bulgular arasındadır. Elde edilen bir diğer bulguda ise öğretmenlerin öğrencilerin okula dönüş sürecinde uyum problemleri yaşayabilecekleri ve bunun yanı sıra pandemiden dolayı çocuklarda kişisel hijyen takıntılarının olabileceğinden endişe ettikleri tespit edilmiştir.

Çalışmalardan elde edilen bulgular detaylı bir biçimde incelendiğinde; Öğretmenlerin genel olarak uzaktan eğitim sürecini gayet iyi bir şekilde yönettiklerini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin çoğunlukla EBA ve ZOOM uygulamalarını tercih ettikleri tespit edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derslerden geri kalmamaları için derslerini internet üzerinden hem canlı ders hem çeşitli materyallerle hem de sosyal medya (Whatsapp vb.) üzerinden etkili bir iletişim ağı kurarak öğrenci ve velilerle süreci yönettikleri tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci başarısını ölçmede ve süreci değerlendirmede ödevlerin oldukça önemli bir role sahip olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde dersleri işlerken geleneksel eğitimde kullandıkları öğretim tekniklerinin ve materyallerin değiştiğini ifade etmişlerdir. Bir diğer önemli durum olan uygulamaya dayalı derslerin uzaktan eğitim sürecindeki durumudur çalışmalardan elde edilen ortak bulgu kapsamında öğretmenlerin deneysel uygulama gerektiren kazanımları tamamlayamama konusunda kaygı yaşadıklarını tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenler süreç içerisinde bazı velilerle de iletişim eksikleri yaşadıklarını ve sürece ilgisiz kaldıklarını ifade ederken sosyo-ekonomik durumu iyi olanların süreçte daha aktif ve ilgili oldukları tespit edilmiştir. Salgın sürecinde çocukların eğitimine en çok annelerinin yardımcı olduğu sonucuna ulaşılrken, öğretmenler salgın sürecine rağmen eğitimin devam etmesini uzaktan eğitimin güçlü yönlerinden biri olarak belirtmişlerdir. Yine de yüz yüze eğitimin uzaktan eğitimden daha yararlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Eğitim sistemi, içerisinde bulunduğumuz zorlu şartlardan en çok etkilenen ve etkilenmeye de devam edecek yapılardan birisidir. Dünya üzerinde gerçekleşen COVID-19 pandemisi sonrası eğitim faaliyetlerimiz yüz yüze gerçekleştirilen eğitimden bir süre tamamen vazgeçerek uzaktan eğitim modeline geçmiştir. Eğitim içerisinde yer alan tüm paydaşlar bu yeni modele ayak uydurmaya çalışmışlardır. Araştırmacılar ise bu alan üzerinde yoğunlaşarak yeni çalışmalar ortaya çıkarmış ve bu yeni durum hakkında bilgi toplamışlardır. Gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında da uzaktan eğitim sürecinde çok büyük bir yere sahip olan öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiş çalışmaların incelenmesi ve elde edilen bilgilerin ileriye dönük çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında 2020-2021 yılları arasında yapılmış olan 28 çalışma derinlemesine ele alınarak incelenmiştir.

Araştırma sonucunda, yapılan çalışmaların öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı sorunları belirlemeye yönelik olarak hazırlandığı tespit edilmiştir. Örneklem açısından incelendiğinde genelde ortaokul seviyesinde ders veren öğretmenler üzerinde çalışıldığı ve yapılan çalışmaların çoğunlukla nitel araştırma yöntemleri tercih edilerek yapılmış olduğu görülmektedir. Branş bazında incelendiğinde yapılan çalışmaların genel olarak sınıf öğretmenleri, fen bilimleri öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, matematik öğretmenleri ve türkçe öğretmenleri ile yoğun olarak çalışıldığı tespit edilmiştir. Özellikle uygulama gerektiren beden eğitimi, müzik, resim ve bilgisayar gibi dersler ve bu alanda görev yapan öğretmenler üzerine yapılan çalışmaların az olduğu dikkat çekmiştir. Veri toplama araçları olarak farklı yöntemler kullanılmasına rağmen genelde yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulandığı görülmektedir. Çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin en fazla sistemsel ve altyapı sorunları yaşadıkları görülmektedir. Bunlara ek olarak öğretmen, öğrenci ve veli boyutlarında da sorunların olduğu tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerle yapılan araştırmaların genel olarak derlendiği bir çalışmanın bulunmadığı ifade edilebilir. Tartışma ve sonuç kısmında elde edilen bulgular genel olarak yorumlanmış ve başka örneklerle ile yürütülen çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile karşılaştırılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar alanyazında yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında benzer sonuçların görüldüğü tespit edilmiştir. Koç (2021), yapmış olduğu çalışmada Türkiye’de son bir yıl içinde yapılmış olan bazı çalışma sonuçları incelenmiş ve bu çalışmalar sonucunda sürecin daha iyi yürütülebilmesi için önerilerde bulunulmuştur. Çalışma sonucunda farklı örneklem gruplarıyla yapılan araştırmaların (Örneğin, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite, öğretmenler vb.) hepsinde uzaktan eğitim sürecinde birtakım sorunların yaşandığı tespit edilmiştir. Bu sorunlardan bazıları iletişimsizlik, internet ve teknik ekipman yetersizliği, ders içeriğinin hazırlanmasında birtakım eksikliklerin olduğu çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Ülger (2021), çalışmada da uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunların ve fırsatların tespit edilmesi ve bunlara ilişkin önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Yapılan çalışma sonucunda internet bağlantı-erişim sorunlarının uzaktan eğitim sürecinde en önemli sorun olduğu tespit edilmiştir. Can (2020) araştırmasında uzaktan eğitimle yürütülen bu süreç sonucunda eğitim sisteminin altyapısının, erişiminin, güvenliğinin, içeriğinin ve tasarımının güçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Çakın ve Külekçi Akyavuz (2020) çalışmada süreç içerisinde yaşanan sorunların başında iletişimsizliğin yer aldığı buna ek olarak velilerin süreç içerisinde etkin bir rol almamasının da sürecin yürütülmesinde birtakım sorunlara yol açtığını tespit etmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular yurtdışında da yapılmış bazı araştırmalarla benzerlikler göstermektedir (Basilaia & Kvavadze, 2020; Burke & Dempsey, 2020; Mulenga & Marban, 2020; Silva & Sousa, 2020).

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar araştırmacılar ve alanyazında yer alan bilgiler ışığında yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında ele alınan çalışmaların örneklem dağılımları 3 alt kategoride incelenmiştir. İlk olarak çalışmalarda tercih edilen örneklem sayıları incelenmiştir. Çalışmalardaki örneklem sayıları çok çeşitlidir, belirli sayılar üzerinde çalışılmamıştır. Örneklem sayısı seçimlerinin genel dağılımlarına bakıldığında ise tercih edilen yöntem ve veri toplama araçlarıyla uyumludur. Nitel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği çalışmalarda genelde 0-30 kişi aralığında bir örneklem üzerinde çalışılırken, nicel araştırma yöntemlerinde veya veri toplama aracı olarak ölçek kullanılan çalışmalarda 150 kişi ve üzerinde bir örneklem ile çalışmıştır. İkinci olarak araştırmada görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları okulların düzeylerine göre bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Buradan elde edilen bulgular sonucunda; anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinin hepsinde görev yapan öğretmenler ile çalışıldığı tespit edilmiştir. Son olarak, örneklem dağılımı branş bazında incelenmiştir. Yapılan çalışmaların Sınıf, Okul Öncesi, Fen Bilimleri, Matematik ve Türkçe branşlarında görev yapan öğretmenler ile yoğun bir şekilde çalışıldığı tespit edilmiştir. Beden Eğitimi, Resim ve Müzik gibi

uygulamaya bağlı olan ve uzaktan eğitim sürecinde en çok etkilenen branşlarda görev yapan öğretmenler ile çalışmaların yok denecek kadar az olması elde edilen diğer bir bulgudur. Özellikle uzaktan eğitim süreci içerisinde uygulama gerektiren derslerin çevrimiçi olarak gerçekleştirilmesi oldukça zor olmuş ve bu gibi derslerde ortaya çıkan sorunlar, bu derslerin daha verimli yapılabilmesi adına gerçekleştirilen çalışmaların bulunmadığı söylenebilir. Bazı branşlarda görev yapan öğretmenlerle yapılan çalışmaların daha fazla olmasının sebebinin bir okulda görev yapan öğretmenlerin branş bazına göre dağılımından kaynaklı olabilir. Sınıf, Okul Öncesi, Fen Bilimleri, Matematik ve Türkçe branşlarında görev yapan öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki öğretmen sayıları diğer branşlarda görev yapan öğretmenlerden daha fazla olduğu için örneklem tercihinde bu gruplar üzerinde yoğunlaşmış olabilir.

Araştırma kapsamında ele alınan 28 çalışmanın yapılma amaçlarına bakıldığında, %89,28 oranında uzaktan eğitim sürecindeki durum hakkında bilgi edinebilmek ve bu süreç içerisinde varsa sorunları tespit edebilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Süreç hakkında bilgi toplamak amaçlı test geliştirme, uzaktan eğitim sürecini daha etkili geçirmek amacıyla yeni tekniklerin kullanıldığı veya sorunların giderilmeye çalışıldığı çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu zorlu süreç düşünüldüğünde, özellikle uygulama gerektiren derslerde yeni tekniklerin denenmesi veya varsa sorunlara ilişkin olası çözüm önerileri geliştirilmesi gerekmektedir. Fakat durum tespiti amaçlı yapılan çalışmaların fazla olmasının sebebi ise tam anlamıyla ilk defa tüm dünyada uzaktan eğitim sisteminin kullanıldığı ve bu alanda çalışma olmadığı için önce bu durumun verilerle net bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Durum tespiti sonrasında olası sorunlara çözüm önerileri veya yeni tekniklerin denenmesi aşamasına gelinebilir.

Araştırma kapsamında yapılan çalışmaların tercih ettikleri yöntemlerin eğilimleri incelenmiştir. Çalışmaların %71,43'ü nitel araştırma yöntemlerini tercih etmiştir. Nicel araştırma yöntemleri ve özellikle karma araştırma yöntemleri çok az kullanılmıştır. Bu durumun ana sebebi hem kısa zamanda bu yeni süreç hakkında çabuk ve detaylı bilgi elde edebilmek hem de veri toplama aracı olarak nitel araçların nicel araçlara göre daha az soru içermesi ve daha hızlı hazırlanmasından kaynaklı olabilir. Çalışmalar detaylı bir şekilde incelendiğinde nitel araştırma yöntemleri kullanılmasına rağmen elde edilen sonuçlar veya sorulan sorular birbirlerinin tekrarı şeklindedir. Yapılan çalışmalarda tercih edilen veri toplama araçları incelendiğinde, tercih edilen araştırma yöntemine bağlı olarak en fazla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Diğer kullanılan veri toplama araçlarından birisi ölçeklerdir. Ölçeklerin tercih edildiği çalışmaların hepsinde farklı ölçekler kullanılmasına rağmen yeni

geliştirilen veya bu yeni sistemi iyi bir şekilde değerlendirmeyi yarayan ölçekler yok denecek kadar azdır. Bu noktada bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara uzaktan eğitim süreci ile ilgili daha nitelikli veri toplama araçlarının geliştirilmesi önerilebilir.

Son olarak araştırma kapsamında, çalışmaların elde etmiş olduğu bulgular ve bulguların genel eğilimleri incelenmiştir. Genel olarak tüm çalışmalardan ortak sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde en çok karşılaştıkları sorun iletişimsizliktir. Bu noktada öğretmenler öğrencileri ile arasında yer alan bu iletişim sorunlarının ileride öğrenciler üzerinde kalıcı sorunlara yol açabileceğini düşünmektedirler. İşlenen derslerde öğrencilerden verimli geri dönütlerin alınamaması da öğretmenler açısından iletişimsizliği tetiklemektedir. Elde edilen diğer önemli bulgu ise, öğretmenlerin teknolojik araçların kullanımı hakkında yeterli bilgilere sahip olmamalarıdır. Teknolojik yetersizlik durumu ise öğretmenlerin kıdem yılları arttıkça daha da büyümektedir. Uzak eğitim sistemi teknoloji temelli bir eğitime bağlı olduğu için bu durum çok ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Öğretmenler ayrıca bu alanlarda hizmet içi eğitim almadıklarını ve teknolojik açıdan yetersiz olmalarının sebeplerinin bu alanlarda hizmet içi eğitim verilmemesinden kaynaklı olduğunu düşünmektedir. Buna ek olarak karşılaştıkları herhangi bir sorun karşısında destek alabilecekleri herhangi bir sistem veya yapının bulunmadığını bu durumun ise kimi zaman derslerin işlenememesine yol açtığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu süreç içerisinde öğrencilerinden uzak olması, her öğrencinin kendi evinden derse girmesi öğretmenlerin öğrencileri kontrol etmesini ve onlara destek olmasını ciddi anlamda etkilemiştir. Bu süreçte öğretmenlere destek olabilecek ve öğrenciler ile öğretmen arasında köprü kurmalarını sağlayacak kişiler velilerdir. Çalışmalar sonucunda öğretmenler velilerin etkililiğini de değerlendirmişlerdir. Değerlendirmeler sonucunda uzaktan eğitimi destekleyen velilerin bulunmasına rağmen destekleyenlerin de çok olduğunu bu konuda öğretmenlerin kesin bir yargıya varamadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu konuda olumlu düşünen ve destekleyen velilerin çocuklarının da derse katılımı ve başarılarının iyi olduğu öğretmenler tarafından tespit edilmiştir. Ayrıca veliler öğretmenler ile öğrenciler arasındaki köprüyü de iyi bir şekilde kurmayı başarmışlardır. Fakat bazı velilerin çalışıyor olması, akademik ve teknolojik açıdan bazı yetersizliklerinin bulunması dolayısıyla velilerin öğrencilere destek olamadıkları, ders takiplerini yapamadıkları, çocuklarına karşı ilgisiz oldukları ve onları derse motive edemedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumda da öğrenci uzaktan eğitim sürecine katılmamakta ve başarısı olumsuz yönde etkilenmektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci içerisinde karşılaştıkları bir diğer önemli sorunun sistemseller sorunlar olduğunu belirtmişlerdir.

Bu kapsamda teknik alt yapının eksik olması, teknik ekipman ve donanımların olmaması, kullanılan eğitim sistemlerinin yetersiz ve eksik olması, erişim sorunu ve destek hizmetlerinin yetersiz olması gibi sorunlar incelenen 28 çalışmada da ortak sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır

Uzaktan eğitim süreci içerisinde tercih ettikleri eğitim platformunun genel olarak EBA canlı ders sistemi olduğu ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak Zoom, EBA TV ve Whatsapp gibi platformlarda öğretmenler tarafından çok tercih edilmektedir. Öğretmenler hızlı bir geçiş sürecinde EBA ve EBA TV'nin çok yararlı olduğunu fakat bazı eksiklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bazı öğretmen ve öğrencilerin internet, bilgisayar gibi çeşitli teknolojik imkanlara sahip olmamasından kaynaklı olarak eğitimin devam etmesi ve öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimin sağlanabilmesi için Whatsapp gibi platformların kullanıldığı görülmüştür.

Kaynakça

- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to Online Education in Schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) Pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), em0060. <https://doi.org/10.29333/pr/7937>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitim/issue/54643/753149>
- Burke, J. & Dempsey, M. (2020). COVID-19 Practice in primary schools in Ireland report. National University of Ireland Maynooth, Ireland. <https://www.into.ie/app/uploads/2020/04/COVID-19-Practice-in-Primary-Schools-Report1.pdf>
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 11-53. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/55662/761354>
- Çakın, M. & Akyavuz, E. K. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çepni, S. (2010). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çoban, S. (2013). Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi. *XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*. İstanbul.
- Gilani, I. (2020). *Coronavirus pandemic reshaping global education system?*. <https://www.aa.com.tr/en/education/coronavirus-pandemic-reshaping-global-education-system/1771350>
- Koç, E. S. (2021). Nasıl bir uzaktan eğitim? 1 yılın sonunda yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 7(2), 13-26.
- Mulenga, E. M., & Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education?. *Contemporary Educational Technology*, 12(2), ep269. <https://doi.org/10.30935/cedtech/7949>
- Silva, O., & Sousa, Á. (2020). Perception of teachers and students about teaching and learning in the period of Covid-19 pandemic. In ICERI2020 Proceedings: 13th International Conference of Education, Research and Innovation (ICERI2020) (pp. 4832-4838). IATED Academy. ISBN: 978-84-09-24232-0/ ISSN: 2340-1095.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2021). Bilim ve sanat terimleri sözlüğü. 2 Haziran 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu-TDK. (2020). Büyük Türkçe sözlük. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA). (2020). COVID-19 pandemi değerlendirme raporu. <http://www.tuba.gov.tr/tr/yayinlar/suresiz-yayinlar/raporlar/covid-19-pandemidegerlendirme-raporu>.

- UNESCO. (2020). Startling digital divides in distance learning emerge. UNESCO. <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge>
- Ülger, K. (2021). Uzaktan eğitim modelinde karşılaşılan sorunlar-fırsatlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 393-412.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ek 1. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmalar ve Kodları

- A1.** Alper, A. (2020). Pandemi sürecinde K-12 düzeyinde uzaktan eğitim: durum çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 45-67.
- A2.** Arslan, Y. & Şumuer, E. (2020). Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1) 201-230.
- A3.** Dilekçi, Ü. & Limon, İ. (2020). Covid-19 salgını bağlamında öğretmenlerin algıladıkları “aşırı iletişim yükü” düzeylerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 231-252.
- A4.** Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 253-271.
- A5.** Demir, F. & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- A6.** Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Ş. & Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- A7.** Türker, A. & DüNDAR, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (eba) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342.
- A8.** Ünal, M. & Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını dönemi uzaktan eğitim çalışmaları ve sonraki süreçle ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369.
- A9.** Bostan Sarıoğlan, A., Altaş, R. & Şen. R. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri dersinde deney yapmaya ilişkin öğretmen görüşlerinin araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 371-394.
- A10.** Özgül, E., Ceran, D. & Yıldız, D. (2020). Uzaktan eğitimle yapılan türkçe dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 395-412.
- A11.** Özcan, B. & Saraç, L. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmen çevrimiçi uzaktan eğitim rol ve yeterlikleri: beden eğitimi öğretmenleri örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 459-475.
- A12.** Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10 (1), 52-84.
- A13.** Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- A14.** Karbeyaz, A. & Kurt, M. (2020). Covid-19 sürecinde eğitim bilişim ağı (eba) ile ilgili öğretmen tutumları: bir karma yöntem çalışması. *Ekev Akademi Dergisi*, (84), 39-66.
- A15.** Canpolat, U. & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- A16.** Karaca, İ., Karaca, N., Karamustafaoğlu, N. & Özcan, M. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitimin yararına ilişkin algılarının incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(1), 209-224. <https://doi.org/10.47793/HP.844113>

- A17.** Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 131-151. <https://dx.doi.org/10.7827/Turkishstudies.44460>
- A18.** Ayaz Töral, D. & Albuz, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde 4-13 yaş grubu öğrencilerine yönelik uzaktan çalgı öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 21-43.
- A19.** Çakın, M. & Akyavuz, E. K. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- A20.** Haşıloğlu, M. A., Durak, S. & Arslan, A. (2020). Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin gözünden öğretmen, öğrenci ve velilerin değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, 6(3), 214-239.
- A21.** Gülay Ogelman, H., Güngör, H. & Göktaş, İ. (2021). Covid-19 ve yeni dönemdeki okula uyum süreci: okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of New Trends In Arts, Sports & Science Education (Ijtase)* Issn: 2146-9466, 10(1), 11-24.
- A22.** Avcı, F. & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154.
- A23.** Demir, S. & Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470.
- A24.** Bıyıklı, C. & Özgür, A. O. (2021). Öğretmenlerin Covid-19 pandemi dönemindeki senkron uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 110-147.
- A25.** Altıntaş Yüksel, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin Covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(57), 291-303.
- A26.** Tekin, O. (2020). Uzaktan eğitim kullanılan hizmet içi eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram Ve Uygulama*, 16(1), 20-35.
- A27.** Özkul, R., Kırmık D., Dönük, O., Altunhan, Y. & Altunkaynak, Y. (2020). Uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri: ölçek çalışması. *Turkish Studies*, 15(8), 3655-3667. <https://dx.doi.org/10.7827/Turkishstudies.46557>
- A28.** Sönmez, M., Yıldırım, K. & Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip koronavirüs (sars-cov2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855-875.

Extended Abstract

Introduction

The education system is one of the structures that are most affected by the difficult conditions we are in and will continue to be affected. After the COVID-19 pandemic around the world, our education activities have completely abandoned face-to-face education for a while and switched to the distance education model. All stakeholders involved in the training tried to keep up with this new model. Researchers, on the other hand, focused on this area and produced new studies, and gathered information about this new situation. Within the scope of this research, it is aimed to examine the studies carried out on teachers who have a great place in the distance education process and to shed light on the future studies of the obtained information. Teachers play a key role in the distance education process. Therefore, we should consider the studies on teachers and their views in order to obtain process information and eliminate the negative effects of the distance education system. Distance education is not a new education model, but it has existed to support, not replace face-to-face education. However, considering the current situation, it is necessary to be prepared for this education system that the whole world has to implement suddenly. The main purpose of this research is to look at the distance education system in Turkey through the eyes of teachers, to identify the deficiencies, and to create a general framework about the operation of the process by obtaining as much information as possible in the face of this new situation. Within the scope of this purpose, 28 studies conducted between the years 2020-and 2021 were examined in depth.

Method

In the research, document analysis was used since it was aimed to analyze the studies conducted on teachers about the experiences in the distance education process in the literature in Turkey with qualitative methods, to determine and examine the general trends. During the analysis, Turkish researchers between January 2020 and June 2021 used all or at least 3 of the terms “Distance Education”, “COVID-19”, “Teachers”, and “Open and distance learning” in their keywords, written in Turkish. 28 articles including the keywords selected within the scope of the research were created based on the keywords of the studies related to COVID-19 in the field of education. While selecting the studies, Google Akademik, DergiPark, and Sobiad, which are the most widely used search engines and databases, which mainly contain Turkish publications, were used. In addition, the thesis or paper was

not examined while the studies were selected, only the articles were included in the scope of the review. During the data collection process, a detailed analysis of the articles examined within the scope of the research was made and examined under different categories. The data obtained while examining the studies are expressed in tables.

The study is shaped around five basic questions:

1. What is the distribution of the studies on teachers in the distance education process according to the sample?
2. What is the purpose of working with teachers in the distance education process?
3. What is the distribution of studies on teachers in the distance education process according to their methods?
4. What is the distribution of studies on teachers in the distance education process according to data collection tools?
5. What is the distribution of studies on teachers in the distance education process according to their findings?

Coding Method

All the studies examined within the scope of the research were coded as “A1, A2, A3..... A28” to facilitate the analysis and to be explanatory, and the analyzes were carried out according to these coding values. Annex 1 contains the information of 28 studies included in the study.

Results

As a result of the research, it was determined that the studies were prepared to determine the problems faced by teachers in the distance education process. When examined in terms of the sample, it is seen that the teachers who teach at the secondary school level are generally studied and the studies conducted are at the level of qualitative research methods. When examined on a branch basis, it was determined that the studies were generally studied with classroom teachers, science teachers, preschool teachers, mathematics teachers, and Turkish teachers. It is noteworthy that there are few studies on physical education, music, painting, and computer courses that require practice, and teachers working in this field. Although different methods are used as data collection tools, it is seen that semi-structured interview form is generally applied. According to the findings obtained from the studies, it is seen that the teachers experience the most systemic and infrastructure problems in the distance education process.

In addition to these, it has been determined that there are problems in the dimensions of teachers, students, and parents. When the literature is examined, it can be stated that there is no study in which the research conducted with teachers in the distance education process are generally compiled.

When the results obtained from the research were compared with the studies in the literature, it was determined that similar results were observed. Koç (2021), in his study, examined the results of some studies carried out in the last year in Turkey, and as a result of these studies, suggestions were made to carry out the process better. As a result of the study, it was determined that some problems were experienced in the distance education process in all of the studies conducted with different sample groups (for example, primary school, secondary school, high school, university, teachers, etc.). As a result of the study, some of these problems were identified as lack of communication, lack of internet and technical equipment, and some deficiencies in the preparation of the course content. The findings obtained from the study show similarities with some studies conducted abroad (Basilaia & Kvavadze, 2020; Burke & Dempsey, 2020; Mulenga & Marban, 2020; Silva & Sousa, 2020).

ETİK BEYAN: "Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Öğretmenlerle Yapılan Çalışmaların İncelenmesi" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde açık erişimi bulunan makaleler incelenilmiş olup çalışmanın herhangi bir sürecinde gerçek kişi verileri kullanılmamıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.